

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 03.10.1992, sp. zn. 2 Tz 5/92, ECLI:CZ:NS:1992:2.TZ.5.1992.1

Číslo: 24/1993

Právní věta: Není v rozporu s ustanovením § 176 odst.2 tr.ř., pokud žalobní návrh zahrnuje i další útok, pro který nebylo zahájeno trestní stíhání ani vzneseno obvinění, jestliže tvoří s ostatními žalovanými útoky, ohledně nichž byly provedeny tyto procesní úkony, jeden skutek.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 03.10.1992

Spisová značka: 2 Tz 5/92

Číslo rozhodnutí: 24

Číslo sešitu: 5-6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Jednota skutku, Obžaloba, Zásada obžalovací

Předpisy: 141/1961 Sb. § 176 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČR Nejvyšší soud ČR zrušil rozsudek Okresního soudu ve Strakoncích ze dne 27.2.1990 sp. zn. 3 T 3/90 v odsuzující části týkající se trestního stíhání obviněného pro trestný čin pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák., jehož se měl dopustit tím, že v přesně nezjištěné době o letních školních prázdninách v roce 1989 v parku u zámku v Blatné osahával v genitální krajině nezletilého J. Š. nar. 24. 5. 1978.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu ve Strakoncích z 27. 2.1990 č. j. 3 T 3/90-165 byl obviněný R. K.

a) Jednak uznán vinným trestným činem pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák., jehož se měl dopustit vpředu popsáním jednáním vůči nezl. J. Š.; za tento trestný čin mu byl uložen tříletý nepodmíněný trest odnětí svobody s výkonem ve druhé nápravně výchovné skupině a dále i ochranné ústavní sexuologické léčení (§ 72 odst. 2 písm. a), odst. 4 tr. zák.),

b) jednak podle § 226 písm. d) tr. ř. zproštěn obžaloby pro trestné činy

1. pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák., jehož se měl dopustit tím, že „v několika případech koncem roku 1988 a v lednu 1989 na nádraží ČSD v Blatné a v bývalé pracovní boudě u obce Mačkov, okr. Strakonice, přivedl do podnapilého stavu podáváním

piva nezl. M. S., nar. 16. 3. 1974, a poté ho o samotě či za přítomnosti jeho staršího kamaráda V. N. osahával v genitální krajině a sál mu pohlavní úd, v několika případech v první polovině listopadu 1989 na nádraží ČSD v Blatné, když si získal jeho důvěru kamarádským chováním a drobnými dárky, osahával v genitální krajině nezl. K. M., nar. 16. 7. 1975, a dne 15. a 17. 11. 1989 rovněž v genitální krajině jej osahával a dráždil zasunováním prstu do análního otvoru.“

2. pohlavního styku s osobou téhož pohlaví podle § 244 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák., který měl spáchat tím, že „v letních měsících roku 1989 v mnoha případech na nádraží ČSD v Blatné a v bývalé pracovní boudě u obce Mačkov v okrese Strakonice jednotlivě i pohromadě poté, co podáváním alkoholických nápojů přivedl do podnapilého stavu nezletilé M. S., V. N. a M. T., sál jim pohlavní úd a poskytoval jim za to menší finanční částky, jídlo a pití“.

Proti tomuto rozsudku nebylo podáno odvolání, takže 20. března 1990 nabyl právní moci.

Dne 21. 1. 1992, tedy po lhůtě uvedené v § 272 tr. ř., podal proti tomuto rozsudku generální prokurátor České republiky stížnost pro porušení zákona, a to ve prospěch i v neprospěch obviněného R. K.

Generální prokurátor České republiky ve svém mimořádném opravném prostředku namítl, že v obžalobě bylo pohlavní zneužívání všech nezletilých kvalifikováno jako jeden trestný čin podle § 242 odst. 1 tr. zák. Okresní soud však vycházel z názoru, že v případě pohlavního zneužívání poškozeného nezl. J. Š. byla ovládací schopnost obviněného v době činu podstatně snížena, kdežto v případech pohlavního zneužívání ostatních nezletilých byla zcela vymizelá. Za útok vůči nezl. J. Š. jej odsoudil, kdežto pro ostatní útoky jej zprostil obžaloby. Tím se však dostal do situace, kdy o jednom a téže skutku nepřipustně rozhodl dvěma rozdílnými výroky.

Přitom ani posudek znalců z oboru psychiatrie a sexuologie, o který okresní soud opřel toto svoje stanovisko, není nesporný a úplný. Měl být zejména doplněn o závěr, zda poškozený nezl. J. Š. se obviněnému mohl jevit jako osoba mladší než 15 let. Generální prokurátor ČR v této souvislosti připomněl, že závěr o vině obviněného z pohlavního zneužívání nezl. J. Š. je založen jen na jeho velmi obecné svědecké výpovědi, která nebyla prověřena dalšími důkazy, např. znaleckým posudkem z oboru dětské psychologie. V řízení, které vydání napadeného rozsudku předcházelo, bylo porušeno i právo obviněného R. K. na obhajobu, když v případě povinné obhajoby byl v přípravném řízení opakovaně vyslýchán bez přítomnosti obhájce. Do této kategorie patří i skutečnost, že o trestním stíhání pro pohlavní zneužívání nezl. J. Š., se dozvěděl až z obžaloby.

Okresní soud ve Strakoncích v napadeném rozsudku nevyložil, proč je jím zjištěné jednání obviněného R. K. vůči posledně jmenovanému poškozenému z materiálního hlediska trestným činem (§ 3 odst. 2 tr. zák.). Trest, který za tento delikt uložil, je v každém případě neúměrně přísný, zvláště když při zmenšené pachatelově přičetnosti byl uložen v kombinaci s jeho ústavním sexuologickým léčením.

Generální prokurátor České republiky proto v závěru své stížnosti navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že zákon byl porušen.

- napadeným rozsudkem v ustanovení § 226 písm. d) tr. ř. ve prospěch i v neprospěch obviněného R. K., a v ustanovení § 31 odst. 1 a § 32 odst. 2 tr. zák. v jeho neprospěch,
- v řízení, které tomuto rozsudku předcházelo, v ustanovení § 2 odst. 5, 6, § 160 odst. 1, § 163 odst. 4 a § 36 tr. ř. rovněž v jeho neprospěch.

Současně navrhl, aby tento rozsudek (jakož i všechna rozhodnutí na něj obsahově navazující) byl podle § 269 odst. 2 tr. ř. v celém rozsahu zrušen a dále aby bylo postupováno podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky podle § 267 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost všech výroků napadeného rozsudku i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen, ovšem zčásti v jiném směru, než je ve stížnosti pro porušení zákona vytknuto.

Již v obžalobě a znovu ve stížnosti pro porušení zákona byly veškeré stíhané útoky obviněného vůči jednotlivým nezletilým právem považovány za jeden pokračující trestný čin pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák. Argumentaci uplatněnou generálním prokurátorem ČR lze pouze doplnit, že všechny tyto útoky na sebe časově navazovaly, byly páčány na stejných nebo blízkých místech a také stejným nebo obdobným způsobem, převážně na žácích zvláštní školy. I po subjektivní stránce se proto jeví jako postupná realizace téhož sexuálně deviantního záměru obviněného. Některé z těchto útoků trestného činu pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák. však v době, kdy byly spáchány, současně naplňovaly i znaky trestného činu pohlavního styku s osobou téhož pohlaví podle § 244 odst. 2 tr. zák., takže oba trestné činy byly v jednočinném souběhu.

Základní vadou napadeného rozsudku Okresního soudu ve Strakoniciích tedy je, že o tomto jednom skutku v něm bylo rozhodnuto dvěma, navíc rozdílnými (odsuzujícím a zprošťujícím) výroky. Oběma těmito výroky proto byl porušen zákon v ustanovení § 3 odst. 1 tr. zák., definujícím pojem trestného činu a z něho vyplývající princip jednoty, resp. nedělitelnosti skutku.

Nejvyšší soud České republiky proto podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným rozsudkem Okresního soudu ve Strakoniciích byl porušen zákon v ustanovení § 3 odst. 1 tr. zák., a to jak v neprospěch, tak (ve zprošťující části) ve prospěch obviněného R. K.

Z dalších vytýkaných porušení zákona je třeba souhlasit zejména s neúplností dokazování. Tato vada se vztahuje především k průkaznosti útoku obviněného vůči nezletilému J. Š., kde přinejmenším chyběl znalecký posudek z oboru dětské psychologie či psychiatrie zaměřený k osobnosti tohoto nezletilého a o jeho schopnosti jako svědek správně vnímat a vypovídat (§ 118 tr. ř.). Bližšího vysvětlení přímo v hlavním líčení (§ 109, 210 tr. ř.) vyžadovaly i rozdíly v posudku znalců z oboru psychiatrie a sexuologie o duševním stavu obviněného, jež se týkaly míry uchovalosti, resp. ztráty jeho ovládacích schopností v době jednotlivých stíhaných útoků. Nejvyšší soud ČR proto dále vyslovil porušení zákona ve prospěch i v neprospěch obviněného v řízení, které vydání napadeného rozsudku předcházelo, a to v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř.

Pokud však jde o procesní výhrady k přípravnému řízení, pak v případě téhož skutku a téhož trestného činu není v rozporu s obžalovací zásadou (§ 220 odst. 1 tr. ř.), jestliže žalobní návrh zahrnuje i další útok, pro který nebylo zahájeno trestní stíhání ani vzneseno obvinění (§ 160 odst. 1, § 163 odst. 1 tr. ř.). Co se týče obhájcovy účasti při vyšetřovacích úkonech, jmenovitě při výslechu obviněného, je třeba připomenout, že podle § 165 odst. 1, 2 tr. ř. je vyšetřovatel povinen obhájci včas sdělit místo a dobu konání takového úkonu a umožnit mu na něm účast jen tehdy, oznámí-li mu obhájce, že se chce tohoto úkonu zúčastnit. Ze spisu však nevyplývá, že by obhájce obviněného R. K. takové oznámení učinil.

Nejvyšší soud České republiky tedy podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil porušení zákona ve prospěch i v neprospěch obviněného jak v napadeném rozsudku, tak v řízení, jež mu předcházelo. S ohledem na ustanovení § 272 tr. ř. však mohl a musel napadený rozsudek Okresního soudu ve Strakoniciích podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušit jen v odsuzujícím výroku, neboť jen v této části byl zákon porušen v neprospěch obviněného.

Ve zprošťující části byl zákon porušen pouze ve prospěch obviněného, avšak tento výrok zrušit nelze, neboť stížnost pro porušení zákona byla podána po lhůtě uvedené v § 272 tr. ř.

Zprošťující výrok tedy zůstal i po zrušení odsuzující části v napadeném rozsudku nedotčen. Protože se týkal celého skutku, nepřichází další rozhodnutí o části tohoto skutku v úvahu.